

Adroddiad PARRC Ponterwyd

Awst 2016

Adroddiad wedi'i paratoi gan CAVO ☎ 01570 423 232 💻 gen@cavo.org.uk

Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion
Ceredigion Association of Voluntary Organisations

Cynnwys

Cyflwyniad a Chefndir	2
Methodoleg	2
Disgrifiad o'r Ardal.....	3
Canlyniadau'r Ymgynghoriad	4
Pwy Fynychodd?.....	4
Beth Ddywedon Nhw?.....	5
Prif Ganfyddiadau	6
Camau i'w cymryd yn y Dyfodol	6
Atodiadau.....	7
Templed Cynllun Gweithredu	7
Arolwg Cerdyn Post	8
Ystadegau Cymunedol Allweddol.....	9
Sgyrsiau Cymunedol	10

Cyflwyniad a Chefndir

Mae hwn yn un o gyfres o adroddiadau a ariannwyd trwy'r Rhaglen Datblygu Gwledig sy'n cofnodi canlyniadau ymgynghoriadau a gynhaliwyd er mwyn nodi pwysigrwydd ardaloedd hamdden i gymunedau ar draws Ceredigion, ynghyd ag unrhyw welliannau y mae angen eu gwneud. Mae'r adroddiad yn gorffen trwy nodi nifer o ganfyddiadau allweddol a champau gweithredu posibl er mwyn datblygu'r syniadau a awgrymwyd gan gyfranogwyr yn yr ymgynghoriad. Gyda chymorth y gymuned, y Cyngor Cymuned, Cyngor Sir Ceredigion, CAVO a Chynnal y Cardi, defnyddir cynnwys yr adroddiad hwn er mwyn cefnogi ceisiadau ariannol i wireddu gweledigaeth y cymunedau ar gyfer eu hardal hamdden.

Methodoleg

Cynhaliwyd digwyddiad chwarae cymunedol ar brynhawn dydd Sadwrn 20 Awst yn y lle chwarae yn y pentref. Cynigiwyd sesiwn chwarae a ffest mochyn a lluniaeth am ddim, a chynhaliwyd y digwyddiad ar ffurf parti i'r Pentref. Er bod y tywydd yn wael iawn ar y diwrnod, roedd nifer o blant wedi mynychu gyda'u rhieni, eu perthnasau a phreswylwyr eraill ac arweinwyr cymunedol lleol.

Roedd y digwyddiad ymgynghori a'r deunyddiau'n addas iawn i bobl ifanc, er mwyn gallu ymgysylltu â'r rhanddeiliaid allweddol mewn ffordd effeithiol. Roedd yr ymgynghoriadau'n weledol, yn rhyngweithiol ac yn ddwyieithog, gan ddefnyddio:

- Delweddu 2D – gyda ffotograffau a lluniau o'r cynlluniau
- Sesiynau trafod byr, strwythuredig
- Holiaduron wedi'u seilio ar ddelweddau

Hyrwyddo/Marchnata

Hysbysebwyd y digwyddiad ar boster, wrth i bobl sôn wrth ei gilydd amdano a thrwy gyfrwng cyfryngau cymdeithasol. Dosbarthodd cynrychiolwyr lleol gopïau caled o'r gwahoddiad a dosbarthwyd fersiwn electronig er mwyn annog cyfranogiad y gymuned.

Cwestiynau'r Arolwg

Gwnaethpwyd penderfyniad bwriadol i gadw cynnwys yr arolwg ymgynghori yn fyr ac yn syml, gan ganolbwyntio ar dri maes allweddol, sef yr hyn y mae cyfranogwyr yn ei wneud er mwyn parhau i fod yn egnïol yn eu cymuned, pam bod y lleoedd a'r manau hyn yn bwysig a beth fyddai pobl yn ei newid yn eu cymuned er mwyn annog pobl i barhau i fod yn egnïol. Yn ogystal, gofynnem i gyfranogwyr roi sgôr o 1 i 10 i lefel eu gweithgarwch. Datblygwyd ail arolwg fel canllaw er mwyn cynnal sgysiau manylach gyda rhanddeiliaid cymunedol allweddol.

Disgrifiad o'r Ardal

Mae Ponterwyd yn bentref bach ym Mynyddoedd Cambria, 12 milltir i'r dwyrain o Aberystwyth ar ffordd yr A44. Mae Pont Erwyd yn cludo'r A44 ar draws afon Rheidol yn y pentref; mae'r hen bont sy'n croesi'r Rheidol yn bont cerrig un bwa ac fe'i gelwir yr Hen Bont.

Mae atyniadau i dwristiaid yn amgylchynu'r pentref. Enwyd Gwesty George Borrow ar ôl yr awdur a deithiodd i Gymru ac a arhosodd yma ym 1852. Mae'r pentref ar waelod cadwyn o fynyddoedd Pumlumon – y pum copa uchaf ym Mynyddoedd Cambria ac mae Bwlch Nant yr Arian filltir i fyny'r ffordd. Mae Nant yn Arian yn cynnig cyfleusterau cerdded a beicio gwych ac mae nifer o bobl yn dod i weld y cudyllod coch yn cael eu bwydo bob dydd.

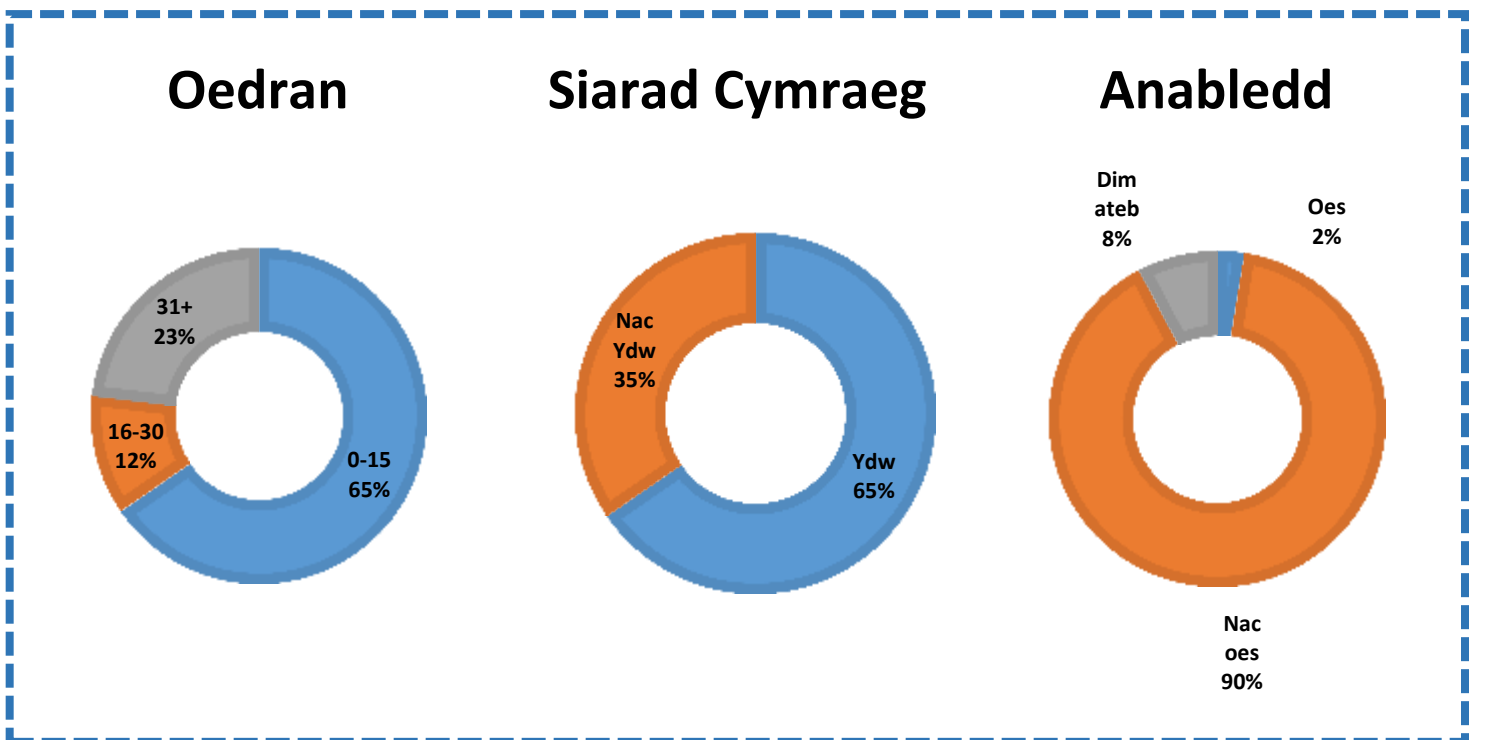
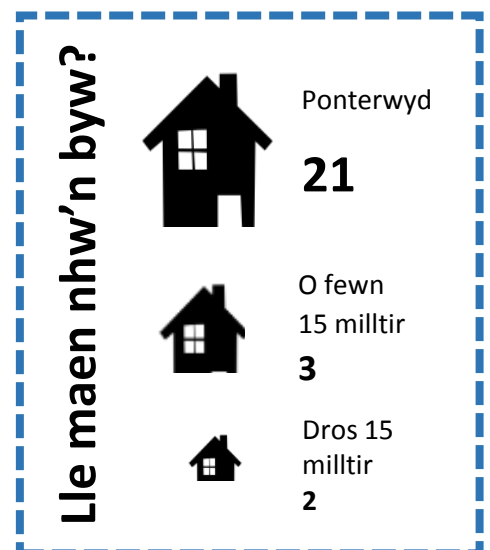
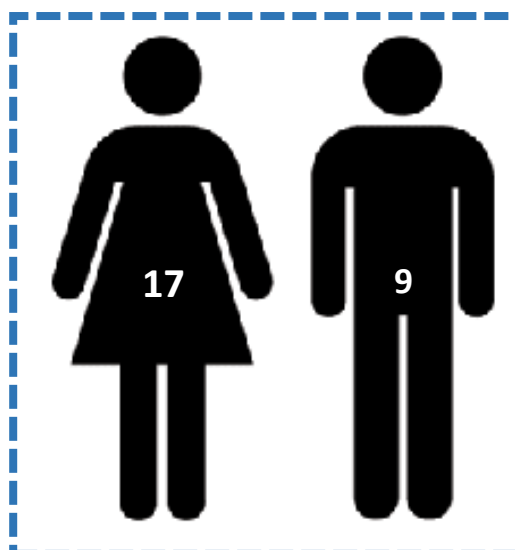
Mae neuadd y pentref yn yr ysgol ac mae'n cynnig dosbarthiadau a gweithgareddau gan gynnwys Clwb Celf, Clwb Garddio a Chlwb Ieuencid. Ni cheir fawr iawn o gyfleusterau ym Mhonterwyd ac eithrio Gwesty George Borrow a Gorsaf Betrol a siop. Er gwaethaf yr atyniadau i ymwelwyr, mae preswylwyr yn teimlo na allant fforddio trafndiaeth gyhoeddus er mwyn manteisio ar gyfleusterau yn Aberystwyth. Mae lle chwarae a lle chwarae pêl-droed wrth ymyl ystad o Dai Cymdeithasol.

Canlyniadau'r Ymgynghoriad

Pwy Fynychodd?

Roedd 26 o unigolion wedi mynychu'r sesiwn ymgynghori ac roedd y rhan fwyaf ohonynt yn byw ym Mhonterwyd neu yng nghyffiniau Ponterwyd. Cynhaliwyd y sesiwn ymgynghori yn ystod sesiwn chwarae, ac fe'i hysbysebwyd fel parti i'r pentref. Roedd 62% o'r rhai a fynychodd dan 15 oed. Roedd 17 o blith y 26 yn fenywod. Roedd 65% ohonynt yn siaradwyr Cymraeg a nododd 96% nad oeddent yn ystyried bod ganddynt anabledd.

Beth Ddywedon Nhw?

Pan ofynnwyd am yr hyn y mae pobl yn ei wneud ac yn ei ddefnyddio ym Mhonterwyd er mwyn parhau i fod yn egniol, roedd y rhan fwyaf o'r rhai a oedd yn bresennol yn teimlo mai'r lle chwarae a'r cae chwarae yw'r unig ddewisiadau sydd ar gael iddynt.

Soniodd rhai bod plant a phobl ifanc yn aml yn chwarae ar y ffordd yn yr ystad dai, a bod hyn yn gallu bod yn beryglus. Roedd pobl yn teimlo bod y lle'n bwysig i'r gymuned o hyd gan ei fod am ddim, yn fan i bobl gyfarfod, yn lle niwtral i bawb yn y gymuned ac mae'n rhoi'r dewis i bobl gymryd rhan os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

Roedd yr argymhellion ynghylch gwneud newidiadau yn canolbwyntio ar yr angen i uwchraddio'r offer yn y lle chwarae a newid y lle, fel bod modd ei ddefnyddio er mwyn cyflwyno gweithgareddau i bobl o bob oed yn y gymuned, gan annog preswylwyr i gymryd rhan mewn gweithgareddau gyda'i gilydd.

Mynegwyd pryderon am nifer gynyddol yr achosion o ymddygiad gwrthgymdeithasol a fandaliaeth yn y gymuned, a theimlir y gallai cynyddu'r gweithgareddau i blant, pobl ifanc a'r gymuned ehangach helpu i greu ymdeimlad o falchder yn y gymuned.

3 peth mwyaf boblgaeth mae pobl yn eu gwneud neu yn eu defnyddio yn Ponterwyd i'w gadw'n actif

1 = Maes Chwarae

2= Sesiynau Chwarae RAY Ceredigion

3= Ardal Pêl-droed

Pam fod y llefydd hyn yn bwysig i drigolion Ponterwyd?

Pethau i'w newid yn Ponterwyd i helpu pobl i gadw'n heini

1. Gwella'r Maes Chwarae

2. Rhwybeth ar gyfer plant hyn – wifren sip neu parc sglefrio

3. Cysgodfa ar gyfer ardal o'r maes chwarae

Prif Ganfyddiadau

O'r trafodaethau, mae'n ymddangos nad yw'r gymuned leol yn cefnogi'r lle chwarae ym Mhonterwyd yn dda iawn ar hyn o bryd, a nododd nifer o rieni nad ydynt yn caniatáu i'w plant chwarae heb iddynt fod dan oruchwyliaeth (ceir rhywfaint o ymddygiad gwrthgymdeithasol, y mae'r PCSO/heddlu yn rhoi sylw iddo). Fodd bynnag, mynegodd nifer o'r rhai a oedd yn bresennol eu bod yn dymuno gweld y lle'n cael ei ddefnyddio mewn ffordd gadarnhaol er mwyn meithrin perthnasoedd yn y gymuned ac er mwyn goresgyn ymddygiad gwrthgymdeithasol.

Amlygwyd y prif welliannau canlynol yn ystod trafodaethau gyda'r rhai a oedd yn bresennol yn y digwyddiad;

- Mae angen uwchraddio'r lle chwarae a disodli sawl darn o offer chwarae, gan gynnwys y boncyff rholio a'r lithren fach;
- Awgrymwyd y dylid cael offer newydd, gan gynnwys weiren wib;
- Defnyddir y lloches ond mae angen ei ddisodli;
- Mae gwir angen gwneud y ddaear yn wastad yn y safle pêl-droed

Roedd nifer o'r preswylwyr y buom yn ymgysylltu â nhw yn pryderu y byddai angen i unrhyw offer newydd fod yn gydnerth ac yn gryf oherwydd achosion lleol o fandaliaeth, a defnyddiwyd y safle bws fel enghraifft.

Camau i'w cymryd yn y Dyfodol

- Cynorthwyo cymuned Ponterwyd i chwilio am gyllid er mwyn cyflawni rhai o'r awgrymiadau a wnaethpwyd yn yr ymgynghoriad, gan gynnwys yr Ysgol a'r Cyngor Cymuned fel partneriaid allweddol.
- Nodi'r costau o uwchraddio a disodli offer chwarae a gwaith i wneud y ddaear yn wastad.
- Mae angen i unrhyw ddatblygiad a newidiadau yn y dyfodol gynnwys preswylwyr lleol a phobl ifanc, er mwyn ceisio ysgogi balchder a pharch tuag at y lle ac unrhyw offer a ddarparir.

Atodiadau

Templed Cynllun Gweithredu

Offeryn Cynllunio Sylfaenol

Amcan:						
Canlyniadau Bwriadedig:						
Beth mae angen ei wneud?	Sut ydych chi'n mynd i wneud hyn?	Erbyn pryd?	Pwy fydd yn gyfrifol?	Beth fydd ei angen arnom?	Beth mae angen ei wneud?	Sut fydden ni'n gwybod os rydym yn llwyddianus??
Tasgau	Strategaeth	Amserlen	Strwythur/Partneriaid	Adnoddau	Monitro /Gwerthuso	

Arolwg Cerdyn Post

PARRC – Parti Pentref

Lleoliad: _____

Pa 3 pheth mae pobl yn eu gwneud ac yn eu defnyddio i aros yn actif yn eich cymuned?

1. ....
2. ....
3. ....

Pam fod y llefydd hyn yn bwysig?

.....
.....
.....

Pa 3 pheth sydd angen newid yn y gymuned i helpi pobl aros yn actif?

1. ....
2. ....
3. ....

Ar raddfa o 1 i 10 pa mor actif wyt ti?

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Caru-Love
Ceredigion

Ystadegau Cymunedol Allweddol

Lleolir Ponterwyd yn Ardal Gynnyrch Ehangach Is (LSOA) Melindwr. Mae LSOA yn cynnwys poblogaeth o tua 1,600 o bobl at ddibenion cymharu hawdd. Dosbarthir Melindwr fel **Pentref Gwledig a gwasgaredig mewn lleoliad prin ei boblogaeth**.

Poblogaeth

Yn 2015, amcangyfrifwyd mai maint poblogaeth preswylwyr Melindwr oedd 1,973. Dwysedd y boblogaeth oedd 10 o bobl fesul cilomedr², o'i gymharu â 42 o bobl fesul cilomedr² yng Ngheredigion ac 149 o bobl fesul cilomedr² yng Nghymru. Dros y bum mlynedd ddiwethaf, mae poblogaeth Melindwr wedi gostwng 2% (40 o bobl). (*Gwefan InfoBase Cymru*)

Poblogaeth fesul band oedran						
Pob Oed	0-15 oed		16-30 oed		People aged 31+	
1,973	341	17%	256	13%	1,376	70%

Ganwyd 55% o'r bobl sy'n byw ym Melindwr yng Nghymru, ganwyd 42% ohonynt yn y DU, y tu allan i Gymru, a ganwyd 3% ohonynt y tu allan i'r DU. Adroddodd 49% o bobl 3 oed a throsodd eu bod yn gallu siarad Cymraeg (*cyfrifiad 2011*).

Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) 2014

MALIC yw mesur swyddogol amddifadedd perthynol ar gyfer ardaloedd bach yng Nghymru. Fe'i cynlluniwyd i nodi'r ardaloedd bach hynny lle y gwelir y crynodiadau uchaf o sawl math gwahanol o amddifadedd.

Yn 2014, roedd Melindwr yn safle 1,001 o blith 1,909 yng Nghymru ar MALIC (lle y mae 1 yn cyfateb â'r un fwyaf ddifreintiedig). Mae ymhlith y 50% o ardaloedd lleiaf difreintiedig yng Nghymru. Mae ymhlith y rhai lleiaf difreintiedig o ran Diogelwch Cymunedol ac Iechyd, ond mae ymhlith y rhai mwyaf difreintiedig o ran Mynediad i Wasanaethau a Thai. (*Uned Data Llywodraeth Lleol – Cymru*)

Mae 16% o'r plant ym Melindwr yn byw mewn teuluoedd incwm isel (teuluoedd sy'n cael Credydau Treth Plant ac y mae eu hincwm a adroddir yn llai na 60 y cant o'r incwm canolrifol neu y maent yn cael Cymhorthdal Incwm neu JSA yn Seiliedig ar Incwm, wedi'i rannu â chyfanswm y plant yn yr ardal) (*Gwefan InfoBase Cymru*).

Sgyrsiau Cymunedol

- Gwelir llai o ddi-ddordeb yn y parc
- Bydd oedolion a phlant yn dod ynghyd i gael barbiciw yn y parc
- Yn aml, bydd poteli wedi cael eu chwalu ar y glaswellt
- Mae baw cŵn yn broblem
- Mae ceir wedi cael eu crafu
- Gall rhai plant fod yn stwrllud a cheir fandaliaeth
- Mae'n anodd cadw pawb yn hapus
- Mae angen i fwy ddi-gwydd yn y parc fel bod plant yn ddiogel i ffwrdd o'r ffordd a cheir sy'n gyrru'n gyflym
- Mae angen i'r gymuned ddysgu parchu offer (plant hŷn)
- Mae nifer fawr o'r plant yn hoffi'r pêl-droed yma – byddant yn dod yma drwy'r amser.
- Defnyddir y safle bws (fel cysgodfa) ond mae wedi cael ei fandaleiddio.
- Nid yw'r dyn cynnal a chadw yn casglu'r glaswellt, nac yn ei chwythu oddi ar y wyneb rwber ar ôl gorffen. (Nodwyd hyn gan gynghorydd Cymuned).
- Beth bynnag a roddir yma, rhaid iddo fod yn gryf. Mae'r plant yma yn wyllt. Ni fyddaf yn gadael fy mhiant yma ar eu pen eu hunain.
- Rydw i'n hoffi'r ddau drogyllch.
- Mae'r lloches yn dda, ond mae wedi pydru nawr. Byddai'n dda cael lloches newydd.
- Gallai'r boncyff rhoio, y caban a'r sleid fach fynd. Mae'r boncyff rhoio yn beryglus.
- Ni fyddaf yn defnyddio'r lle chwarae i ddweud y gwir – rydw i'n byw y tu allan i'r pentref. Pe byddwn yn cludo fy mhiant i lawr i'r lle chwarae hwn, byddai'n well i mi eu cludo i Nant yr Arian neu rywle.
- Mae metel yn well na phren – bydd pren yn llosgi.
- Mae goliau 5 bob ochr yn llai – mae angen goliau yr un maint ag y mae gennym nawr ond ychydig yn llydanach. Gallen eu gwneud ein hunain, ond byddai angen eu gosod mewn concriid.
- Byddai ffens talach ar gyfer y lle pêl-droed yn dda – mae'r bêl wastad yn mynd dros y ffens. Mae tir y cyngor yr ochr draw yn gorslyd iawn.
- Ie – rydw i'n hoffi'r weiren wib. Mae'n wir bod y plant yma yn wyllt – mae angen un metel arnom.
- A oes modd i ni wneud y maes pêl-droed yn wastad?
- Dim ond pan fydd RAY Ceredigion yma y byddwn ni'n dod yma.
- Roedd Norman wedi annog y syniad o gael weiren wib yn fawr ac rydw i'n teimlo'n frwdfrydig amdani – syniad da iawn.
- Mae fy rhai bach i yn dod yma drwy'r amser
- Fy hoff ran yw'r maes pêl-droed ond mae angen ei wneud yn wastad, mae'n rhy bantiog.
- Byddai rhywle i sgrialu a beicio yn dda – a fyddai modd i ni roi ychydig darmac ar y tir y tu ôl i'r gôl pêl-droed?
- Dylid cael gwared ar y boncyff, y trogyllch bach, y lloches a'r sleid fach a chael caban enfawr yn eu lle, sy'n cynnwys seddau a goleuadau ar gyfer y nos.
- A oes unrhyw obaith cael maes sgrialu neu ambell i ramp? Mae'r cyngor yn berchen ar y darn o dir o'r safle trin carthffosiaeth i lawr i'r afon.

- Hoffwn gael cadeiriau olwyn yn y lle chwarae bob amser fel bod modd i ni wthio ein gilydd o gwmpas.
- Maes pêl-droed – dylid gwneud y tir yn wastad – ceir gwahaddod hefyd.
- Nid oes llawer yma i blant hŷn felly byddant yn diflasu ac yn torri pethau – nid yw'r plant hŷn yn defnyddio'r boncyff troi rhyw lawer